

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

20. december 2002

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Økonomi- og Erhvervsministeriets notat om Danmarks deltagelse i INTERREG-programmerne under Den Europæiske Regionalfond.

Brian Mikkelsen

NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

18. december 2002
EBST/RP

/tnh/kk

Danmarks deltagelse i INTERREG-programmerne under Den Europæiske Regionalfond.

Resumé

Formålet med notatet er, i overensstemmelse med bemærkningerne til lovforslaget til lov nr. 6 af 5. december 2001 om ændring af lov om administration af tilskud fra Den Europæiske Regionalfond, at orientere Europaudvalget om den aktuelle situation for Danmarks deltagelse i EU-finansieret grænseoverskridende samarbejde - INTERREG - og herunder særligt om det administrative set-up og om statens finansielle deltagelse og ansvar. Udvalget blev sidst orienteret om interreg-programmerne i november 2000.

1. Baggrund for og indhold af programmerne

Rådets forordning (EF) nr. 1260/1999 af 21. juni 1999 om vedtagelse af generelle bestemmelser for strukturfondene fastlægger, at 5,35% af de samlede strukturfondsmidler anvendes til finansiering af fællesskabsinitiativer, herunder INTERREG III.

Den overordnede målsætning med INTERREG-initiativerne er at landegrænserne ikke må udgøre en hindring for en afbalanceret udvikling og integration indenfor det europæiske territorium. INTERREG arbejdet begyndte i 1989, og nuværende INTERREG III gælder for perioden 2000 – 2006.

Rammerne for INTERREG III findes i retningslinier, som Kommissionen vedtog den 28. april 2000, og som er offentliggjort i EF-Tidende den 23. maj 2000. Der findes forskellige typer af INTERREG III-samarbejder, og Danmark deltager ligesom de øvrige medlemslande i dem alle.

Nedenfor er foretaget en kort gennemgang af de forskellige programmers formål, finansielle omfang, administrative set-up og den danske stats finansielle forpligtelser og ansvar.

INTERREG IIIA.

Interreg IIIA programmerne støtter samarbejdet mellem aktører i regioner, der direkte grænser op til hinanden samt i visse kystområder. Programmerne skal medvirke til at udvikle grænseregioner og -distrikter økonomisk og socialt. Interreg støtter 53 programmer for 2000-2006, heraf deltager danske regioner i 4 programmer.

Danmark – Tyskland.

Interreg IIIA samarbejdet mellem danske og tyske regioner er opdelt i 3 programmer: 1) Sønderjyllands Amt/Landesteil Schleswig, 2) Fyns Amt/K.E.R.N. (Kiel, Eckernförde, Rendsburg og Neumünster) samt 3) Storstrøms Amt/ Ostholstein og Lübeck.

Programadministrationen varetages efter aftale med Tyskland for alle 3 programmets vedkommende af det berørte danske amt, som varetager både fælles forvaltningsmyndighed og fælles betalingsmyndighed og er hjemsted for programsekretariatene. Erhvervs- og Boligstyrelsen har som regionalfondsansvarlig myndighed i Danmark indgået kontrakter med amterne, hvor staten delegerer sin kompetence og sit ansvar til amterne jfr. §8a i lbk. 819 af 31. august 2000. Amterne har herved også påtaget sig det økonomiske ansvar overfor Kommissionen.

Programmernes gennemførelse varetages af 3 overvågningsudvalg, som mødes 1-2 gange om året. Den tyske forbundsregering og Erhvervs- og Boligstyrelsen er repræsenteret. Afgørelse om bevillinger af tilskud til projekter varetages af dansk-tyske regionale forretningsudvalg, hvor staterne ikke deltager. Meddelelser om tilsagn/afslag til danske ansøgere gives af amterne.

Til de 3 dansk/tyske programmer er der fra EU's regionalfond reserveret ca. 33 mio. EURO eller ca. 250 mill. kr. for perioden 2000 – 2006. De regionale myndigheder i Danmark og Tyskland skal fremskaffe et beløb af mindst samme størrelse til medfinansiering. Det er ikke umiddelbart forudsat, at den tyske forbundsregering og den danske stat skal deltage i finansieringen, men ministerier kan indenfor givne finanslovsrammer vælge at deltage i finansieringen af enkelte projekter.

Danmark – Sverige. Øresundsregionen.

Mellem Skåne Len i Sverige samt Bornholms, Roskilde, Københavns og Frederiksborg Amtskommuner samt Københavns og Frederiksberg Kommuner i Danmark er der indgået aftale om et Interreg IIIA program. Storstrøms- og Vestsjællands amter betragtes som tilgrænsende områder med den betingelse, at max 20% af programmiderne kan anvendes i disse områder.

Programadministrationen er efter aftale med Sverige tilrettelagt således, at Hovedstadens Udviklingsråd (HUR) varetager forvaltningsmyndigheden og NUTEK i Sverige varetager betalingsmyndigheden. Programmets fælles

sekretariatsfunktion ligger hos Øresundskomiteen, som har kontor i København. Erhvervs- og Boligstyrelsen har som regionalfondsansvarlig myndighed i Danmark indgået en kontrakt med HUR, hvortil styrelsen delegerer sin kompetence og sit ansvar. HUR har herved også påtaget sig det økonomiske ansvar overfor Kommissionen, jfr. §8a i lov nr. 1090 af 19. december 2001.

Programmets gennemførelse varetages af et overvågningsudvalg der mødes 1-2 gange om året, hvor Miljøministeriet og Erhvervs- og Boligstyrelsen er repræsenteret. Afgørelse om bevillinger af tilskud til projekter varetages af et dansk-svensk forretningsudvalg. HUR meddeler ansøgere tilsagn/afslag.

EU's regionalfond har reserveret ca. 31 mio. EURO eller ca. 233 mio. kr. for perioden 2000 – 2006. De regionale myndigheder i Danmark og Sverige samt i mindre omfang den svenske stat skal fremskaffe et beløb af mindst samme størrelse til medfinansiering. Det er ikke umiddelbart forudsat, at den danske stat skal deltage i finansieringen, men enkelte ministerier kan indenfor givne finanslovsrammer vælge at deltage i finansieringen af enkelte projekter.

INTERREG IIIB

Interreg IIIB omfatter alle de transnationale samarbejdsaktioner, der involverer nationale, regionale og lokale myndigheder og andre socioøkonomiske aktører. Målet er at fremme territorial integration mellem større grupperinger af EU-regioner, herunder for områder uden for de eksisterende 15 medlemsstater og områder mellem medlemsstaterne og ansøgerlandene eller andre nabolande for derved at fremme en bæredygtig, afbalanceret og harmonisk udvikling af Unionen. Der er iværksat 13 Interreg IIIB programmer, og Danmark deltager i 2 af dem: Nordsøprogrammet og Østersøprogrammet.

Nordsøen

Det er besluttet, at INTERREG IIIB North Sea Region udgøres af hele Danmark, Flandern i Belgien, 4 delstater i Nordtyskland, det østlige England og Skotland, Sydvestsverige og det nord-vestlige Holland. Sydnorge deltager også, men modtager - som ikke-medlemsland - ikke EU-tilskud.

Efter aftale mellem medlemslandene er Erhvervs- og Boligstyrelsen fælles forvaltningsmyndighed og Viborg Amt fælles betalingsmyndighed. Styrelsen har indgået en skriftlig aftale med Viborg Amt, hvor styrelsen delegerer hovedparten af sine forvaltningsopgaver til Viborg Amt, jfr. §8b i lbk. nr. 819 af 31. august 2000. Amtet er således arbejdsgiver og vært for programmets internationale sekretariat med p.t. 10 medarbejdere.

Programmets gennemførelse varetages af et overvågningsudvalg, hvor formandsskabet roterer årligt mellem medlemslandene. Danmark er repræsenteret i overvågningsudvalget ved Miljøministeriet, Erhvervs- og Boligsty-

relsen samt Viborg Amt som repræsentant for de danske regionale interesser. Afgørelse om bevillinger af tilskud træffes i en beslutningsgruppe hvor alle involverede lande er repræsenteret, og hvor der træffes beslutning ved konsensus. Danmark er repræsenteret i beslutningsgruppen ved Miljøministeriet, Erhvervs- og Boligstyrelsen samt Amtsrådsforeningen som repræsentant for de danske regionale interesser. Beslutningsgruppen har årligt roterende formandskab. Danmark har formandsskabet i 2002 (programmets første aktive år). Sekretariatet meddeler, i overensstemmelse med separat indgåede aftaler med hvert deltagende medlemsland og Norge, ansøgere til sagn/afslag.

EU's regionalfond har til programmet reserveret ca. 129 mio. EURO eller ca. 965 mill. kr. for hele perioden 2000 – 2006. De nationale offentlige myndigheder skal fremskaffe et beløb af mindst samme størrelse til medfinansiering.

Udgifterne til information og administration af programmet er for hele perioden 2,2 mio. EURO eller 16,5 mio. kr. EU betaler 50% og resten deles mellem de deltagende lande. Den danske stats andel er 159.500 EURO, eller ca. 1,2 mio. kr. for hele perioden. Beløbet afholdes over Økonomi- og Erhvervsministeriets konto på finansloven til medfinansiering af regionalfondsmidler.

Den danske stats økonomiske ansvar over for EU-Kommissionen i forhold til enkeltprojekter begrænser sig til projekter, hvor der er danske lead-partnere (den ledende part, der har finansielle og forvaltningsmæssige ansvar for gennemførelse af hele projektet). Da lead-partnere vil være offentlige eller offentlig lignende myndigheder – typisk amter eller kommuner – vil den danske stats risiko for at lide tab være begrænset. Da staten, som forvaltningsmyndighed for hele programmet umiddelbart er ansvarlig for administrationen overfor Kommissionen, har delegeret næsten alle opgaver til Viborg Amt, vil et eventuelt krav om tilbagebetaling som følge af fejl begået i sekretariatet, blive fremsendt til Viborg Amt.

Østersøen

Det er besluttet, at INTERREG IIIB Baltic Sea Region udgøres af hele Danmark, hele Sverige, hele Finland, 6 tyske delstater, ansøgerlandene Estland, Letland, Litauen, Polen samt ikke-ansøgerlandene Norge, vestlige dele af Rusland samt den vestlige del af Hviderusland. Ansøgerlandene modtager PHARE CBC midler til medfinansiering og ikke-ansøgerlandene bortset fra Norge modtager TACIS CBC midler til medfinansiering.

Programadministrationen varetages af et fælles teknisk sekretariat i Rostock, der er underlagt Investitionsbank Schleswig-Holstein, der også er forvaltnings- og betalingsmyndighed for programmet. Erhvervs- og Boligstyrelsen har på Danmarks vegne, ligesom de øvrige deltagende lande, indgået en kontrakt med banken om varetagelse af funktionerne, jfr. §8b i lbk

nr. 819 af 31. august 2000. Kontrakten regulerer bl.a. ansvaret mellem de deltagende lande og banken.

Programgennemførelsen varetages af et overvågningsudvalg med årligt roterende formandskab blandt EU's medlemslande. Danmark er repræsenteret i overvågningsudvalget ved Miljøministeriet, Erhvervs- og Boligstyrelsen samt Amtsrådsforeningen. Afgørelse om bevillinger til projekter træffes i en beslutningsgruppe hvor alle involverede lande er repræsenteret, og hvor der træffes beslutning ved konsensus. Danmark er repræsenteret i beslutningsgruppen ved Miljøministeriet, Erhvervs- og Boligstyrelsen samt Amtsrådsforeningen. Beslutningsgruppen har årligt roterende formandskab. Danmark har formandsskabet i 2002 (programmets første aktive år).

De samlede programmidler er på 186 mio. EURO eller 1.395 mio. kr. i perioden 2000 – 2006. EU's regionalfond betaler ca. 97 mio. EURO eller ca. 728 mio. kr. Resten betales af nationale offentlige midler samt Norge, PHARE og TACIS.

Udgifterne til information og administration af programmet er for hele perioden 10,5 mio. EURO eller ca. 79 mio. kr. EU betaler 5,3 mio. EURO eller ca. 40 mio. kr. og resten deles mellem de deltagende lande. Den danske stats andel er 289.000 EURO eller ca. 2,2 mio. kr. for hele perioden. Beløbet afholdes over Økonomi- og Erhvervsministeriets konto på finansloven til medfinansiering af regionalfondsmidler.

Den danske stats økonomiske ansvar overfor EU-Kommissionen i forhold til enkeltprojekter begrænser sig til projekter med danske lead-partnere. Da lead-partnere vil være offentlige eller offentlig lignende myndigheder – typisk amter eller kommuner – vil den danske stats risiko for at lide tab i forbindelse med et evt. krav fra EU om at tilbagebetaling af tilskudsmidler være begrænset, idet et sådant krav vil blive videresendt til de danske lead-partnere.

INTERREG IIIC

Interreg III C programmerne støtter samarbejdet mellem aktører i hele Europa og ikke kun i de tilstødende regioner (transnationalt interregionalt). Programmerne bidrager til at forbedre effektiviteten af de regionale udviklingspolitikker og -værktøjer gennem en bred informations- og erfaringsudveksling og ved at oprette samarbejdsstrukturer mellem regionerne.

Aktørerne i projekterne er typisk regionale myndigheder eller offentligt lignende organisationer. Gennemførelsen af aktionerne foregår via fire programmer: Nord, Øst, Vest og Syd, hvor Danmark deltager i Nordzone-programmet sammen med Sverige, Finland og den nordlige del af Tyskland. Regionerne i ansøgerlandene og andre tredjelande er også inviteret til at deltage i programmerne for egne midler. Således deltager f.eks. Norge i Nordzone-programmet.

Programadministrationen varetages ligesom for Interreg III B Østersø-programmet af et fælles programsekretariat i Rostock, der er underlagt Investitionsbank Schleswig-Holstein, som samtidig er forvaltnings- og betalingsmyndighed for programmet. Erhvervs- og Boligstyrelsen har som regionalfondsansvarlig myndighed i Danmark, ligesom de øvrige deltagende lande, indgået en kontrakt med banken om varetagelse af funktionerne, jfr. § 8b i lbk nr. 819 af 31 august 2000. Kontrakten regulerer bl.a. ansvaret mellem de deltagende lande og banken.

Et kombineret overvågningsudvalg/styringsudvalg, træffer afgørelser om konkrete projekter og styring af programmet i øvrigt. Formandskabet i udvalget går på omgang mellem de deltagende medlemslandene med en urnus på et år ad gangen. Erhvervs- og Boligstyrelsen er sammen med en regional repræsentant medlem af udvalget. Afgørelser i udvalget træffes ved konsensus.

De samlede programmidler er i alt på ca. 48 mio. EURO eller ca. 360 mio. kr., hvor af ca. 28,6 mio. EURO eller ca. 214 mio. kr. er tilskudsmidler fra EU. Udgifterne til information om og administration af programmet m.v. er på ca. 18 mio. kr., som deles ligeligt mellem EU og de deltagende lande. Den danske stats bidrag til programadministrationen er på ca. 170.000 kr.

Den nationale medfinansiering af enkeltprojekter fremskaffes af projektdeltagerne fra projekt til projekt. Det vil sige, at programmet kun direkte belaster finansloven med de ovenfor omtalte 170.000 kr. som afholdes over Økonomi- og Erhvervsministeriets konto på finansloven til medfinansiering af regionalfondsmidler.

Den danske stats økonomiske ansvar over for EU-Kommissionen i forhold til enkeltprojekter begrænser sig til den del af projekterne, som danske projektpartnere har påtaget sig at gennemføre. Da projektpartnere kun kan være offentlige myndigheder eller offentligt lignende organisationer - typisk amter eller kommuner - vil den danske stats risiko for at lide tab i forbindelse med et eventuelt krav fra EU-Kommissionen om tilbagebetaling af tilskudsmidler være meget begrænset, idet et sådant krav vil blive videresendt til de danske projektpartnere.

ESPON

Ideen om ESPON går tilbage til 1994, hvor ministrene med ansvar for fysisk planlægning og regional udvikling med godkendelsen af Leipzig dokumentet enedes om nødvendigheden af et tættere samarbejde imellem europæiske forskere.

Fra 1998 til 2000 gennemførtes et studieprojekt, hvor en række temaer blev behandlet af et netværk bestående ca. 200 europæiske forskere. Re-

sultatet blev vurderet som en succes og grundlag for et fortsat samarbejde.

I EU-Kommissionens retningslinier for gennemførelse af Interreg III (artikel 53), jf. ovenfor, har Kommissionen tilkendegivet interesse for 50 % medfinansiering af et fælles EU ESPON-program.

Programmets formål er især at producere ny viden om spatiale forhold i og udenfor EU (ansøgerlandene samt nabolandene Schweiz og Norge) med baggrund i ESDP og med henblik på at bidrage til en bedre forståelse af den territoriale dimension i samhörigspolitikken for derigennem at forbedre det politiske beslutningsgrundlag i relation til fællesskabspolitikken.

Erhvervs- og Boligstyrelsen har som ansvarlig myndighed i Danmark for administration af regionalfondsmidlerne delegeret såvel kompetence som det administrative og økonomiske ansvar i forbindelse med den danske deltagelse i programmet til Miljøministeriet, Landsplanafdelingen.

Medlemslandene har udpeget Indenrigsministeriet i Luxembourg til at varetage funktionen som administrations- og betalingsmyndighed, hvorunder også det fælles programsekretariat hører. Danmark har, ligesom de øvrige medlemslande, indgået en kontrakt med Indenrigsministeriet i Luxembourg om varetagelse af funktionerne.

I hvert enkelt medlemsland findes et kontaktpunkt (i Danmark - Forskningscentret for Skov og Landskab), som har kontakt til diverse forskningenheder.

Forskningsprojekter udbydes i åben licitation imellem disse institutioner, der som europæiske forskningsteams byder på den enkelte opgave. Programmet har som mål at iværksætte minimum 20 forskningsprojekter.

Et kombineret overvågningsudvalg/styringsudvalg træffer afgørelser om de enkelte forskningsprojekter og styring af programmet i øvrigt. Miljøministeriet, Landsplanafdelingen, er medlem af udvalget og har i øvrigt varetaget formandskabet af udvalget under det danske EU formandskab. Formandskabet for ESPON følger det roterende EU-formandskab. Afgørelser træffes ved konsensus.

Programmets samlede budget er på 12 mio. EURO eller ca. 89 mio. kr. EU bidrager med halvdelen af budgettet, og de sidste 50 % finansieres af samtlige EU-medlemslande i fællesskab. Den danske andel er på i alt 331.500 EURO (ca. 2.470.000 kr.) eller ca. 55.250 EURO per år (ca. 412.000 kr.), som finansieres via Miljøministeriets Landsplanafdeling.

INTERACT

Interact-programmet kan betragtes som et støtteprogram til de øvrige Interreg-programmer. Programmet har som formål at fremme udvekslingen af erfaringer og god praksis på EU-niveau, der er opnået under de øvrige Interreg-programmer. Der søges etableret og konsolideret fælles strukturer til udarbejdelse, overvågning og forvaltning af programmerne – en såkaldt værktøjskasse. For at undgå dobbelt finansiering og fremme synergivirkningerne af projekter etableres der en database, hvor alle tværregionale samarbejder og resultaterne af disse registreres.

Der er udarbejdet ét program, hvor alle 15 EU- medlemslande deltager. Aktørerne i projekterne vil bl.a. være programsekretariater samt betalings- og forvaltningsmyndigheder for andre Interreg-programmer, men også offentlige myndigheder eller offentligt lignende organisationer kan deltage i programmet.

Medlemslandene har udpeget Austrian Federal Chancellery til at varetage funktionen som administrations- og betalingsmyndighed, hvorunder også det fælles programsekretariat hører. Danmark vil, ligesom de øvrige medlemslande, indgå en kontrakt med den østrigske myndighed om varetagelse af funktionerne. Kontrakten regulerer bl.a. ansvaret mellem de deltagende lande og den østrigske myndighed.

Et kombineret overvågningsudvalg/styringsudvalg træffer afgørelser om konkrete projekter og styring af programmet i øvrigt. Erhvervs- og Boligstyrelsen er sammen med en regional repræsentant medlem af udvalget. Afgørelser træffes ved konsensus.

De samlede programmidler er i alt på 35,11 mio. EURO, eller ca. 262 mio. kr., hvoraf EU bidrager med 25 mio. EURO eller ca. 186 mio. kr. En del af projekterne og administrationsudgifterne til programmet finansieres med 90 % EU-midler og 10 % statslig medfinansiering. Den danske stats forholds-mæssige bidrag til medfinansiering af programmet er på ca. 90.000 kr., der afholdes over Økonomi- og Erhvervsministeriets konto på finansloven til medfinansiering af regionalfondsmidler. Den øvrige del af projekterne finansieres med EU-tilskud på 50 % til 75 %. Den nationale medfinansiering til disse projekter fremskaffes af projektdeltagerne fra projekt til projekt.

Den danske stats økonomiske ansvar overfor EU-Kommissionen i forhold til enkeltprojekter begrænser sig til projekter med danske lead-partnere. Da lead-partnerne vil være offentlige myndigheder eller offentligt lignende organisationer, vil den danske stats risiko for at lide tab ligesom for de ovennævnte programmer være begrænset, idet et eventuelt krav fra EU-Kommissionen vil blive videresendt til lead-partneren.

2. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Med notat af 24. november 2000 blev Europaudvalget orienteret om, at Erhvervsfremme Styrelsen var bemyndiget til at forhandle med Kommissionen om at få interreg-programmerne godkendt. Dette notat skal ses som en indholdsmæssig opfølgning derpå.